

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 8 Sayı: 36 Volume: 8 Issue: 36

Şubat 2015 February 2015

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

KÜLLERİNDEN DOĞAN BİR KÖY: 1955 YILI YANGINI VE DEREBUCAK'IN YENİDEN KURULUŞU

A VILLAGE BORN FROM ITS ASHES: 1955 FIRE AND RECONSTRUCTION OF DEREBUCAK

Hüseyin MUŞMAL

Öz

Derebucak, inceleme dönemimizde bir orman köyü olarak, hemen çevresindeki ormanlık alanların yanı sıra ev, ahır ve samanlık gibi yapılarda yoğun olarak kullanılan ahşap malzemeler nedeniyle yangının çıkması ve yayılmasına oldukça müsait bir bölgede bulunmaktadır. Bu nedenle bir orman köyü olan Derebucak'ta XX. yüzyılda bazı büyük yangınlar yaşanmıştır. Derebucak'ta yaşanmış yangınların en büyüğü ise 8 Temmuz 1955 tarihli yangındır. 1955 yangınında köyde bulunan 410 evden 403'ü tamamen kül olmuştur. Yangından ancak 2 okul, 2 değirmen, 1 hızar ve sadece 7 ev kurtarılabilmektedir. Yangında 2 çocuk alevler arasında kalarak can vermiş ve yaklaşık 50 hayvan da bu yangında telef olmuştur. Köyde bulunan evlerin neredeyse tamamının eşyalarıyla birlikte yanması, 2165 vatandaşın açıkta kalmasına ve yaklaşık iki milyon liralık bir zararın ortaya çıkmasına neden olmuştur. Yangın sonrasında ahalinin ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla, gerek Kızılay tarafından ve gerekse Beyşehir, Seydişehir ve Konya'da teşkil edilen yardım komiteleriyle yiyecek-giyecek kap-kaçak, yorgan döşek, gibi ihtiyaçlar toplanmış ve afet mahalline sevk edilmiştir. Yangından hemen sonra Konya Valiliği ve Konya Milletvekilleri, köyün yeniden inşa edilmesi için gereken yardımın sağlanması amacıyla vakit geçirmeden hükümet nezdinde gerekli teşebbüslere geçmiştir. Halk, kalıcı konutlarının tamamlandığı 1960'lı yıllara kadar, yaklaşık 3-4 yıl, ilk birkaç ayı Kızılay Çadırı olmak üzere, inşaat alanının hemen dışında derme çatma, bir iki odalı ağaç evlerde ikamet etmişlerdir. 1955 yangını Derebucak Köyü'nde fiziksel-mekânsal açıdan önemli bir dönüşüme neden olmuştur. Derebucak yangını köyden kente, hatta büyük oranda yurtdışına göçün yaşanmasında da başlangıç olarak addedilebilir. Devletin yurtdışına işçi gönderdiği yıllarda, 1955 yangınında zarar gören Derebucak Köylülerine öncelik verilmiştir. Nitekim 1962'li yıllardan itibaren Derebucak'tan pek çok kişi yurtdışına işçi olarak gitmeye başlamıştır. Nihayet Derebucak'ın kaderi bu yıllardan sonra bütünüyle değişmiştir.

Anahtar Kelimeler: Derebucak, Yangın, 1955, XX. Yüzyıl, Beyşehir, Seydişehir.

Abstract

Derebucak lies in a region that is very suitable for outbreak and spread of a fire because of nearby forest areas and use of wood in constructions as houses, barns and haylofts. As a result, big fires were encountered in Derebucak during the 20th century. The biggest of fires Derebucak went under is the one that took place on 8th of July, 1955. This fire turned 403 of 410 houses in the village to ashes and only structures that survived the fire were two school buildings, two mills, one sawmill and seven houses. Two children were killed and 50 livestock were destroyed in the fire. The fact that nearly every house in the village was burnt down together with commodities they held caused 2165 residents to be left homeless and economic damage of two million liras. In the aftermath of the fire in order to help the population's needs food, clothes, kitchen appliances, sleepware etc. were collected and directed to the zone by Turkish Red Crescent and committees gathered in Beyşehir, Seydişehir and Konya. Furthermore, governor's Office in Konya and congressmen of Konya immediately started processes for helping the reconstruction of the village. The residents of the village were situated in shelter tents provided by Turkish Red Crescent for a few months and then they were transferred to temporary wooden houses with few rooms outside the construction site until the completion of permanent housing construction in 1960's. The 1955 fire caused a substantial physical change in Derebucak and ignited migration to cities and even

foreign countries. During those years in which the state managed migration of workers to foreign countries villagers of Derebucak were given priority. As a result of migration of its many residents abroad Derebucak's fate changed completely.

Keywords: Derebucak, Fire, 1955, 20th Century, Beyşehir, Seydişehir.

Giriş

İnsanlar tarih boyunca deprem, sel, heyelan, çığ ve yangın gibi afetlerle karşılaşmışlardır. Afetler, genel manada toplumun sosyal, ekonomik ve kültürel yapısını olumsuz yönde etkileyen, önemli ölçüde can ve mal kaybına yol açan, kısmen ya da tamamen, doğal veya beşerî etkenlerin neden olduğu olaylar olarak tanımlanmaktadır. Bu nedenle afetler, oluş kökenlerine göre iki gruba ayrılabilir. Bunlardan doğal afetler, temelde tabiat olaylarına dayanmakta, beşerî afetler ise yangın, nükleer patlamalar ve savaşlar gibi daha çok insanların etkisiyle ortaya çıkmaktadır. İnsanlar, karşılaştıkları bu afetler neticesinde evlerini, eşyalarını, hayvanlarını ve hayatlarını kaybetmişlerdir. Gerek Türkiye'nin gerekse diğer ülkelerin doğal afetler karşısında ödediği bu ağır bedeller, XX. yüzyılın afetler yüzyılı olarak adlandırılmasına yol açmıştır¹.

XX. yüzyılda en fazla karşılaşılan beşerî kaynaklı afetlerden birisi yangındır. Yangınlar insanların dikkatsizliği yüzünden meydana gelebildiği gibi, yıldırım düşmesi, ağaç dallarının birbirine sürtünmesi veya güneş ışınlarının etkisiyle de oluşabilmektedir. İnsanların kontrolü altında iken çok önemli bir işlevi olan ateş, denetimden çıktıktan sonra bir afete dönüşebilmektedir. Ateş, çevrenin ve malzemelerin özelliğine göre çok hızlı bir şekilde yayılabildiğinden yanmaya müsait olan hemen her şeyi tutuşturmakta ve kısa sürede kül edebilmektedir².

İnceleme alanımız olan Derebucak da bir orman köyü olarak, hemen çevresindeki ormanlık alanların yanı sıra ev, ahır ve samanlık gibi yapılarda yoğun olarak kullanılan ahşap malzemeler nedeniyle yangının çıkması ve yayılmasına oldukça müsait bir bölgede bulunmaktadır. Bu nedenle bir orman köyü olan Derebucak'ta XX. yüzyılda bazı büyük yangınlar yaşanmıştır. Bugün bilinenlerden ilki 1927 yılında yaşanmış olanıdır. 12 Mayıs 1927 tarihinde gerçekleşen bu yangın, köylülerin Cuma Namazında bulunduğu sırada köy sakinlerinden Ali Bakırcı'nın evinin civarından başlamıştır³. Köyde ahşap yapılar çoğunlukta olduğundan ateş kısa süre içerisinde köydeki bütün evlere ulaşmış ve yangından sadece Ahmet Şimşirci ve Ömer Çetin'in evleri kurtulabilmiştir⁴. Yangından hemen sonra Derebucak ahalisine devlet tarafından 5.000 lira yardımda bulunulması kararlaştırılmış ve kararname 1 Haziran 1927 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Gazi Mustafa Kemal tarafından imzalanmıştır⁵.

Derebucak'ta yaşanmış yangınların en büyüğü ise 8 Temmuz 1955 tarihli olanıdır⁶. Bu çalışmada 1955 yılında yaşanan bu yangının kaynağı, sebepleri, gelişimi ve sonuçları hakkında bazı değerlendirmeler yapılacaktır. Çalışmada, konu hakkında elde edilebilen bilgiler çerçevesinde yangın sonrasında yardımların nasıl yapıldığı ve yeni yerleşimin nasıl inşa

¹ Cemalettin Şahin, Şengün Sipahioğlu, (2003). *Doğal Afetler ve Türkiye*, Ankara, s. 6; Hikmet Yavaş, (2005). "Türkiye'de Doğal Afetlerin Merkez-Yerel İlişkiler Açısından Yönetim Sorunları", *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. VII, S. 3, İzmir, s. 280.

² Hüseyin Muşmal, (2006). "Beyşehir Kazası Kurucaova Köyü'nde Yaşanan 1909 ve 1932 Yılı Afetleri ve Afet Sonrasında Yeniden Yapılanma Faaliyetleri", *Selçuk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Edebiyat Dergisi*, S. 16, Konya, s. 7.

³ Memiş Gürbüz, (1986). *Tarihi Olay ve Yorumlarla Düünden Bugüne Derebucak*, Nizam Matbaası, Seydişehir, s. 90; Bahattin Özdemir, (2013). *Derebucak, Yazı Kalır, Tarih Olur*, Derebucak, s. 95.

⁴ Özdemir, 2013: 149-150.

⁵ Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA): Tarih :1/6/1927, Sayı: 5245, Dosya: 99-23, Fon Kodu: 30..18.1.1 Yer No : 24.34..8; Konya'nın Derebucak Köyü'nün yanması sebebiyle, köy halkına 5.000 lira yardım yapılması hakkında, Gazi Mustafa Kemal ve Bakanlar Kurulu İmzalı Kararname için bkz. Ek 2; Derebucak'la ilgili bir kaynaktaki devletin yaptığı yardım 10.000 lira olarak belirtilmektedir. Gürbüz, 1986: 90.

⁶ Benzer şekilde 8 Temmuz 1932 tarihinde, yerleşim özellikleri açısından Derebucak'a çok benzeyen, Beyşehir İlçesi Kurucaova Köyü'nde de büyük bir yangın yaşanmış ve köyde bulunan evlerin tamamı yanmıştır. Geniş bilgi için bkz. Hüseyin Muşmal, (2006). "Beyşehir Kazası Kurucaova Köyü'nde Yaşanan 1909 ve 1932 Yılı Afetleri ve Afet Sonrasında Yeniden Yapılanma Faaliyetleri", *Selçuk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Edebiyat Dergisi*, Sayı 16, Konya, ss. 1-14.

edildiği gibi sorulara cevap aranacaktır. Diğer taraftan yangının toplum hayatına ne gibi etkisi olduğu, köyün yeniden inşa edilmesi sürecinde, sosyal-ekonomik veya fiziki açıdan nasıl bir değişim-dönüşüm yaşandığı sorgulanacaktır. Ancak öncelikle Derebucak'ın idarî ve coğrafi özelliklerine kısaca değinilecektir.

I-Derebucak'ın İdarî ve Coğrafi Özellikleri

Derebucak, Beyşehir Gölü'nün batısından güneye uzanan Dedegöl Dağları ile Suğla Gölü batısından güneydoğuya uzanan Geyik Dağları silsilesinin arasında yer almaktadır⁷. Yerleşim yeri, Batı Torosların doğu taraflarında, göller bölgesinde, kapalı bir havzada, derelerin arasında ormanlık bir arazide kurulmuştur⁸. Doğal bitki örtüsünü ormanlar, çalı ve makilerle stepler oluşturur⁹. Genellikle Derebucak çevresi iğne yapraklı ağaçların hâkim olduğu ormanlarla kaplıdır. Çam, köknar, katran (sedir), ardıc ağaçlarının aralarında meşe, pelit, çiftbudak, şimşir, karaağaç ve dağ kavağı gibi geniş yapraklı ağaç cinsleri de bulunur¹⁰. Yüzölçümü 483 km² ve yerleşim merkezinin denizden yüksekliği 1235 m'dir. İdarî bakımdan Konya'ya bağlı olmakla birlikte, Coğrafi bakımdan Akdeniz Bölgesi'nde yer alır¹¹. Derebucak, Konya Vilayeti'nin güneybatısında yer almakta olup, Antalya Vilayeti'ne komşudur. Kuzeyinde Beyşehir, doğusunda Seydişehir, güneyinde İbradı ve Akseki, batısında Serik'in dağlık kısımları vardır. Karayolu mesafesi ile Beyşehir'e 50 km, Seydişehir'e 80 km ve İbradı'ya yaklaşık 40 km'dir. Konya İl merkezine uzaklığı 140 km, Antalya İl merkezine uzaklığı 150 km'dir¹².

Derebucak günümüzde Konya Vilayeti'ne bağlı bir ilçedir. 1950'li yıllarda, Dereköy, Taşdereköy veya Derebucak diye anılan Konya'nın Seydişehir ilçesi Gencek Bucağı'na bağlı bir köydü ve 1967 yılına kadar idarî olarak bir köy statüsünde kaldı¹³. Bu yıllarda Derebucak Köyü ihtiyar heyeti tarafından köyde belediye kurulması hususunda, mahalli mülkiye amirliğine başvurulmuştur. Müracaat neticesinde mahalli seçim kurulunca köy seçmenleri arasında belediye kurulup kurulmaması hususunda bir oylama yapılmıştır. 1283 seçmenden 674 seçmen bu oylamaya katılmış, 4 oy geçersiz sayılmış ve oylamada 587 kişi evet, 83 kişi hayır oyu kullanmıştır. Nihayetinde Konya İl Genel Meclisi'nce, Derebucak'ta belediye kurulması halinde sağlanacak gelirlerin, kanunda yazılı belediye hizmetlerinin ifasına kâfi geleceği ve Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı'nın 1965 genel nüfus sayımında köy nüfusunun 2729 olduğu hakkındaki yazılarına istinaden, Derebucak'ta belediye kurulmasının faydalı olacağı anlaşılmış ve Danıştay tarafından 26.04.1966 tarihinde burada belediye kurulmasına karar verilmiştir¹⁴. Belediye kurulduktan sonra Derebucak, Kenankuyu, Musalla, Sarayönü ve Yeni adlarında mahallelere taksim edilmiştir¹⁵. Derebucak çevre köylerle birlikte 1967 yılında Seydişehir'den ayrılıp Beyşehir'e bağlanmıştır¹⁶.

Derebucak, civar beldelere göre merkezî bir konumda bulunmasının yanı sıra, 1955 yangınından sonraki imarının düzgünlüğü ve yurt dışında çalışmaya giden gurbetçilerin yardımları sayesinde yaptırılan cami, hastane, okul ve modern evleriyle güzelleşen silueti sebebiyle II. Turgut Özal hükümeti döneminde, 1987 yılında, 3392 sayılı yasa ile kaza olmuştur. Böylece Gencek, Aşağıkayalar, Çamlık, Durak, Kayalar, Pınarbaşı, Taşlıpınar, Tepearası ve Uğurlu yerleşimleri Derebucak ilçesine katılmışlardır¹⁷.

II-1955 Yılı Büyük Yangını

A-Yangının Kaynağı ve Gelişimi

⁷ Adnan Doğan Buldur, (2012). "Derebucak", *Konya Ansiklopedisi*, Konya Büyükşehir Belediyesi, Konya, s. 61.

⁸ Özdemir, 2013: 7.

⁹ Buldur, 2012: 61.

¹⁰ Özdemir, 2013: 17.

¹¹ Buldur, 2012: 61.

¹² Hakkı Demiralma, (2006), *Derebucak (Konya), İbradı-Cevizli (Antalya) Arasında Kalan Bölgenin Florası*, SÜFBE, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya, s. 9.

¹³ Özdemir, 2013: 8.

¹⁴ Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA): Tarih :30/6/1966 Sayı :4457 Dosya : Fon Kodu :30.11.1.0 Yer No :319.26..16, lef 1, 2, 3, 4, 5.

¹⁵ Gürbüz, 1986: 90.

¹⁶ Özdemir, 2013: 96.

¹⁷ Mehmet Ali Gürbüz, (2007). *Derebucak Âlimleri, Şehitleri, Gazileri ve Bazı Sülaleleri*, Konya, s. 196-197.

Yukarıda ifade edildiği gibi 8 Temmuz 1955 Cuma günü Derebucak Köyü'nde büyük bir yangın yaşanmıştır. Yangın Velel Mahallesi sakinlerinden Mustafa Kömürcü'nün evinde saat 13.30 sıralarında başlamıştır¹⁸. Bazı kaynaklarda yangının Cuma namazı vaktinde veya hemen sonra yaşandığı ifade edilmektedir¹⁹. Olay, evin hanımının tamamen söndürmeden bıraktığı tandır ateşinden kaynaklanmıştır. Buradan sıçrayan kıvılcım, bütünüyle ahşap olan evi derhal tutuşturmuştur. Ateşin evi kaplaması üzerine, şiddetli rüzgârın etkisiyle yangın diğer evlere de sirayet ederek kısa zamanda büyümüştür²⁰.

Yangının kısa zamanda, bütün köye yayılması konusunda üç sebep öne çıkmaktadır. Bunlardan ilki köyün yerleşim ve konut yapısıdır. 1955 yılında köydeki evlerin çoğunluğu üst-üste konmuş ağaçlardan ibaret olan ahşap evlerden oluşmaktaydı. Çatı tekniğinde yapılmış olan bu evlerin gövdeleri ağaç olduğu gibi, çatıları da ağaçtandır²¹. Ayrıca ağaç dallarından oluşan bahçe duvarları ile samanlık, ahır, odunluk gibi bölümleri de bütünüyle yanmaya elverişlidir. İnsanlar geçimlerini tarım ve hayvancılıktan sağladıkları için, kış aylarında gerek kendilerinin gerekse hayvanlarının gıdasını temin edebilmeleri amacıyla, yine tamamı ahşap olan ambar, ahır ve samanlıklarda birden tutuşmaya ve parlamaya elverişli, buğday, arpa, saman, odun ve kuru otları muhafaza etmektedir²². Özellikle Derebucak Köyü'nde gurma denilen ve yeşil iken biçilerek, tomruk büyüklüğünde desteler haline getirilen yoncalar, kurutularak evlerin hanay denilen bölümlerinde muhafaza edilirdi. Her evde, hayvanların kışlık gıdası için yüzlerce deste gurma bulunurdu. Bir orman köyü olan Derebucak'ta insanlar ısınma aracı olarak soba değil, tandır kullanır ve bu tandırlarda yemek pişirme ve ısınma amacıyla dağdan kesilen odunlar yakılırdı. Bu odunlar samanlık veya odunluklarda muhafaza edilir, evlerde kışlık yiyeceklerin muhafazası için yine ahşaptan yapılan ambarlar bulunurdu. Bu nedenle köydeki her ev, bizatihi kendisi ahşap olmasının yanında, ahır, samanlık-odunluk, ambar gibi bölümleriyle de bütünüyle ahşap malzemeler barındırdığından yangın çıkmasına ve ateşin kolayca yayılmasına elverişli konumdaydı²³.

Yangının kısa sürede köyün her tarafına dağılmasını kolaylaştıran bir diğer sebep ise olayın yaşandığı dönemdeki hava şartlarıdır. Gerek yangınla ilgili bilgi veren kaynaklarda, gerekse kaynak kişilerin verdiği bilgilere göre, yangın sıcak bir temmuz gününde öğle saatlerinde çıkmış ve kuvvetli bir rüzgâr ateşin kısa sürede yayılmasına neden olmuştur²⁴. Ancak bu konuda kaynak kişilerin ifade ettiği bir başka sebep daha dikkat çekicidir. Bu da o

¹⁸ Beyşehir Gazetesi, Yıl: 1, Sayı: 15, 14.07.1955, s. 1; Yeni Sabah, 10 Temmuz 1955; Yıl: 18, Sayı: 5870; s. 1; Yangına şahit olan kişiler de bu bilgiyi teyit etmektedir. Kaynak kişilerin saat belirtmemişlerse de yangının başlangıç zamanını genellikle "öğle vakti" diye nitelerlerken, bitiş vaktini ise "ikinci vakti" olarak nitelemektedirler. 1926 Derebucak doğumlu Kerimenin Hasan'ın Hanımı Onbaşıgil'in Emine Hanım; 1928 Derebucak doğumlu Fatma Şanlı, 1930 Derebucak doğumlu Hasan Kaplan, 1936 Derebucak doğumlu Ayşe Otlı (Sarı), 1940 Derebucak doğumlu Ahmet Tüfekçi; 1940 Derebucak doğumlu Hüseyin Aktekin, 1942 Derebucak doğumlu Ayşe Otlı, 1945 Derebucak doğumlu Hasan Çıki.

¹⁹Gürbüz, 2007: 200; Gürbüz, 1986: 91.

²⁰ Beyşehir Gazetesi, Yıl: 1, Sayı: 15, 14.07.1955, s. 1; Milliyet Gazetesi, 10.07.1955, s. 1; Yeni Sabah, 10 Temmuz 1955; Yıl: 18, Sayı: 5870; s. 1; Bkz. Ek 4; Kaynak kişilerin Derebucak 1926 doğumlu Kerimenin Hasan'ın Hanımı Onbaşıgil'in Emine Hanım, yangının başlamasını şu şekilde nakletmektedir. "Yangın Memiş Mustafa'nın evinde başlamış. Hacılar kızı ocağa darı vurmuş, odun yanarak tahtaya gelmiş. Tahta tutuşunca ev yanmaya başlamış, komşu dumanı fark edip eve gelmiş, ocağın az ilerisindeki tenekeleri su dolu diye ateşin üstüne dökmüş. Fakat onun içinde de gaz yağı olduğu için yangını iyice büyütmüş ve ateş kontrolden çıkmış".

²¹ Derebucakla ilgili bir kaynakta 1927 yılı yangınından sonra yapılan bu evlerle ilgili olarak, "O zaman Ankara'da kurulan yeni hükümet fakir olduğu için Derebucak halkına ödemeli olarak ancak 10.000 lira yardım yapabiliyordu. Ağaçtan çatma ev yapmak az masrafla ve kolay olduğundan yine çatmadan yaptığı gibi bölgede kışın soğuğu evlerde ve ahırlarda don yaptığından toprak yapılan damların akıntısı da halkı rahatsız ettiği için toprak damlar sökülerek tekrar yonga tahtaya döndürüldü. Çatılar 15-20 cm eninde 80-100 cm boyunda çam ağacından ufalanmış parçalardan yapıldı". Denilmektedir. Buradan da açıkça anlaşıldığı gibi 1955 yangınından önceki evler bütünüyle ahşaptır. Gürbüz, 1986: 148.

²² Kaynak kişilerin, 1930 doğumlu Hasan Kaplan bu konuda şöyle demektedir. "Yangın Cuma günü Mustafa Kömürcü'nün evinde başladı. İtfaiye ya da su yoktu. Evlerin üstü ağaçtandı. Hayvanlar için Yapal vardı. Ahırlarla evler birbirlerine çatıydı. Harmanlarda, bağlarda çalı çırpı vardı. Kaşıkçılardan Durmuş Şimşirci'nin babasının evi son evdi. Kocabaşların evi vardı. Yangın oraya da sıçramıştı. Uzunçayır'da neneler pamuk eğirirlerdi. Yangın oraya kadar gitti".

²³ 1945 Derebucak doğumlu Hasan Çıki ile yapılan görüşme.

²⁴ Milliyet Gazetesi, 10.07.1955, s. 1.

yıllarda Gönyem Köyü ile süregelen gembos arazisi anlaşmazlığı nedeniyle²⁵ hemen herkesin evinde tüfek ve fişek bulundurmasıdır²⁶. Yangının ulaştığı evlerde patlayan fişekler, ateşin metrelerce uzağa sıçramasına neden olmuş ve böylece yangın çok hızlı bir şekilde köyün dört bir tarafına dağılmıştır²⁷. Bazı kaynak kişiler, yangının ateşe, su zannedilerek bir bidon mazotun dökülmesiyle parladığını ve arttığını da ifade etmişlerdir²⁸.

Yukarıda ifade edilen sebeplerle yangının hızlı bir şekilde yayılması nedeniyle bir süre yangına hiçbir müdahale yapılamamıştır²⁹. Yangına ilk anda müdahale yapılamamasındaki bir diğer etken ise olayın meydana geldiği saatte köyde az sayıda insan bulunmasıdır. Zira hasat mevsimi nedeniyle, insanların çoğunluğu bağ, bahçe ve tarlalarında çalışmak üzere köyden ayrılmış bulunuyordu. Yangının çıktığı saatlerde köyde bulunanların çoğu çocuklar ve yaşlılar idi. Olay anında köydeki insanlar, canını kurtarmak gayesiyle evlerinden dışarı çıkmaya ancak fırsat bulmuş, köyden ateşin yükseldiğini gören köylüler, tarlalarından koşup gelmişlerse de çoğu neye uğradığını anlayamadan birkaç saat içinde bütün evlerin yanmasını çaresiz bir şekilde izlemek durumunda kalmıştır³⁰. Yangın çevre köy ve kasabalardan haber alınır alınmaz Beyşehir Belediyesi'ne ait bir arazözle birlikte İstihkâm Bölüğü'nden bir yangın ekibi derhal köye sevke edilmişse de, ekip köye ulaşıp müdahale edinceye kadar, köyde bulunan 403 ev, rüzgârın da etkisiyle 1,5-2 saat içerisinde tamamen yanmıştır³¹.

B- Yangın Sonrasında Hasar Tespiti

Yukarıda ifade edildiği gibi olayın başlamasından hemen sonra, Beyşehir Belediyesi arazözü ve İstihkâm Bölüğü'nden askerler yangın bölgesine hareket etmişlerdir. Ancak yangının çok kısa süre içerisinde köydeki bütün evlere yayılması nedeniyle, Beyşehir Belediyesi'nin arazözünün yangını kontrol altına alması mümkün olmamış³² ve köyde bulunan 410 evden 403'ü³³ tamamen kül olmuştur³⁴. Yangından ancak 2 okul, 2 değirmen, 1 hızar ve

²⁵ 1955 Nisan ayı başlarında İskân Genel Müdür yardımcısı ile Konya İskân Müdürü Derebucak ile Gönyem arasındaki tartışmalı arazinin tahkikatı için incelemeler yapmışlardır. Beyşehir Gazetesi, Yıl 1, Sayı: 3, 14 Nisan 1955, s. 2.

²⁶ Gembos arazisi nedeniyle 1955 yılı Nisan-Mayıs aylarında Derebucak ve Gönyem köyleri arasında büyük olaylar çıkmış ve olaylar sırasında Derebucak Muhtarı Durmuş Gökmen ve Veli Özdemir vurularak öldürülmüşlerdir. Olayda Hasan Özal yaralanmıştır. Gürbüz, 2007: 224; Derebucak'ın en önemli ovası denilebilecek olan Gembos Polyesi, yaklaşık 15 km uzunluğunda ve 1,5 km- 2 km genişliğindedir. Buldur, 2012: 61.

²⁷ Kaynak kişilerden 1945 doğumlu Hasan Çıki, yangın başlar başlamaz, köyde bulunan kişilerin yangın var diye bağrıldıklarını, ancak 10-15 dakika içerisinde müdahale yapılamadan bitişik evlere sıçradığını, yanan evlerden bu sürede silah sesleri duyulmaya başladığını, patlayan fişeklerin metrelerce uzağa düşerek, yarım saat içinde ateşin köyde dört bir tarafa dağıldığını ifade etmiştir. 1945 Derebucak doğumlu Hasan Çıki ile yapılan görüşme.

²⁸ Ayrıca Derebucak 1942 doğumlu Ayşe Otlu, yangının başlaması hakkında şunları söyler: "Annem pencereden duman gördü. Hemen dışarıya çıktık. Yanan ev Mustafa Kömürçü'nün eviydi. Bizim evle arasında yalnızca bir ev vardı. Ateşe su dökülmesine rağmen yangın giderek büyüdü. Civar evlere sıçramaya başladı. Evler ahşap olduğu için teker teker hepsi yandı."

²⁹ Gencekli Halk Ozanı Hasan Yılmaz, Derebucak yangını ile ilgili şiirinde şöyle der; "Bir alevdi sardı köyü bir anda, Derebucak düştü, Kimisi bağdaydı, Kimisi harmanda, Güç yetmedi böyle ani şiddete". Beyşehir Gazetesi, Yıl 1, Sayı: 16, 21 Temmuz 1955, s. 3; Şiirin tamamı için bkz. Ek 1.

³⁰ 1945 Derebucak doğumlu Hasan Çıki ile yapılan görüşme; Ayrıca Hürriyet Gazetesi yazarlarından Derebucak doğumlu Ahmet Külahçı, yangınla ilgili anılarından bahsederken "Alevler bizim yaşadığımız ahşap binayı sarmadan önce komşulardan biri, benimle birlikte aynı yaşlardaki birkaç çocuğu ellerimizden tutup köyün çıkışındaki boş bir alana götürdü. O zamanlar itfaiye aracı falan yoktu Derebucak'ta. İnsanlar ellerine geçirdikleri kovalara su doldurup yangını söndürmek için koşuştururken, biz uzaktan o koşuşturmayı seyrediyorduk. Muhtemelen ağlıyorduk da... Yakıcı Ağustos sıcaklarını rüzgâr da destekleyince çıkan yangın kısa bir süre içinde Derebucak'ın her yanına birden yayılıverdi. Birkaç bina dışındaki tüm evler kül olup gitti". Demektedir.

<http://www.hurriyet.de/haberler/yazarlar/1263158/daha-nasil-uyum>

³¹ Beyşehir Gazetesi, Yıl 1, Sayı: 15, 14 Temmuz 1955, s. 1; Gencekli Halk Ozanı Hasan Yılmaz, Derebucak Yangını ile şiirinde şöyle der; "Üç saat sürmedi yandı kül oldu, Şirin sokakları kömür doldu, İhtiyar neneler saçların yoldu, Can dayanmaz böyle acı afete." Beyşehir Gazetesi, Yıl 1, Sayı: 16, 21 Temmuz 1955, s. 3.

³² Yeni Sabah Gazetesi'nde, "Konya ve Beyşehir İtfaiyeleri yangın mahalline geldiklerinde ancak kömür sahaları ile karşılaşmışlardır" denilmektedir. Yeni Sabah, 10 Temmuz 1955; Yıl: 18, Sayı: 5870, s. 1.

³³ Derebucak'la ilgili bazı kaynaklarda yangında 340 evin yandığı ifade edilmektedir. Gürbüz, 2007: 200; Dönemin bir gazetesinde de rakam benzer şekilde verilmiştir. Yeni Sabah Gazetesi'nin 1. sayfasında verilen yangın haberi "350 haneli köyde 341 hane tamamen yandı" başlığı ile verilmiştir. Yeni Sabah, 10 Temmuz 1955; Yıl: 18, Sayı: 5870; s. 1.

³⁴ Beyşehir Gazetesi, Yıl 1, Sayı: 15, 14 Temmuz 1955, s. 1-3; Gencekli Halk Ozanı Hasan Yılmaz, Derebucak yangını ile şiirinde şöyle der; Dört yüz on beş evdi ahırlar hariç, Hepsi de kül oldu kalmadı hiç, Aksa Kızılırmak, Sakarya Nehri, Fayda vermez böyle büyük yangına." Beyşehir Gazetesi, Yıl 1, Sayı: 16, 21 Temmuz 1955, s. 3.

sadece 7 ev kurtarılabildiği³⁵. Bu evler arasında Mehmet Turgut, Başçavuş Hasan Yazıcı, Hasan Gürsoy, Ali Akteke, ve Bödeklerin evi bulunmaktadır³⁶. Kurtulan evlerden bir başkası da 1927 yılındaki yangından da kurtulmuş olan Ömer Çetin'in evidir³⁷.

1955 yılı yangınında 403 ev eşyalarıyla birlikte yanarken, 2 çocuk³⁸ alevler arasında kalarak can vermiş ve yaklaşık 50 hayvan da bu yangında telef olmuştur³⁹. Yangın sırasında köy sakinlerinden 6 kişi muhtelif yerlerinden ağır surette yaralanmış ve Beyşehir Sağlık Merkezi'ne kaldırılmıştır. Köyde bulunan evlerin neredeyse tamamının eşyalarıyla birlikte yanması, 2165 vatandaşın açıkta kalmasına ve yaklaşık 2 milyon liralık bir zararın ortaya çıkmasına neden olmuştur⁴⁰. Yangının gündüz vakti yaşanmış olmasının can kaybının oldukça az olmasında etkili olduğu anlaşılmaktadır. Olayın insanların uykuda olduğu bir zamanda yaşandığı düşünüldüğünde köyde ciddi can kayıpları yaşanabileceği kaynak kişilerce de ifade edilmiştir.

C-Yangın Sonrasında Devlet Erkânının Ziyaret ve Demeçleri

Yangın sonrasında, 9 Temmuz 1955 günü sabahı Demokrat Parti Konya Milletvekillerinden Fahri Ağaoğlu, Reyhan Gökmenoğlu, Rüştü Özal ve Demokrat Parti Konya İl Başkanı Nafiz Tahralı ile Konya Valisi Cemal Gökten derhal yangın mahalline hareket etmiş ve köyde bir inceleme yaparak iâşe ve iskân işleri ile meşgul olmuşlardır⁴¹.

Ankara ve Konya'dan gelen heyet, yaptıkları inceleme sonrasında 10 Temmuz 1955 tarihinde Başbakan Adnan Menderes'e bir telgraf çekmişlerdir. Telgraf metninde;

*"Seydişehir'in Derebucak Köyü'nde vukua gelen elim yangın hadisesini mahallinde tetkik ettik. Dört yüz ev, sekiz yüz kadar ahır ve samanlık ile eşyaların yüzde doksanı tamamen yanmıştır. 2600 vatandaş perişan bir vaziyettedir. Kızılay ve mahalli yardımlarla muvakkat tedbirler alınmıştır. Fakat köyün Seydişehir, Beyşehir ve Akseki ortasındaki yüksek rakımlı dağlık ve bu fakir bölgede bulunması ve birkaç ay sonra kar yağışı tehlikesine maruz kalması hasebiyle vatandaşların bir an evvel meskene kavuşmaları bir zarurettir. Hükümetimizin müşfik elinin en kısa zamanda kendilerine uzatılacağına emin olan hemşerilerimiz bu arzularını size iblağ etmeği bizleri memur ettiler. Keyfiyeti arz eder derin hürmetlerimizi sunarız"*⁴².

Yangın Konya'da büyük yankı bulduğu gibi Ankara'da da üzüntü uyandırmıştır. Cumhurbaşkanı Celal Bayar Konya Valisi Cemal Gökten'ı telefonla arayarak Derebucak Köyü'nün tamamen yanmasından duydukları üzüntü ile selam ve muhabbetlerini ve en geniş yardımların kendilerine ulaştırılacağını Derebucaklılara bildirilmesini istemiştir. Vali, kendisini arayan Cumhurbaşkanı'nun bu emirlerini derhal yerine getirmiştir⁴³.

³⁵ Beyşehir Gazetesi, Yıl 1, Sayı: 15, 14 Temmuz 1955, s. 1; Özdemir, 2013: 95.

³⁶Gürbüz, 2007: 200; Gürbüz, 1986: 91.

³⁷ Özdemir, 2013: 250; Kaynak kişilerden, 1930 doğumlu Hasan Kaplan bu konuda şöyle demektedir. "Belen Mahallesi'nde Ömer Çetin'in evi, Musalla'nın aşağısında Topal İbrahim Özdemir'in evi, Kırınbaşında Mehmet Turgut'un evi ve Baltacıların evi yanmadı". Yine Kaynak Kişilerden 1940 Derebucak Doğumlu Hüseyin Aktekin bu konuda "Birkaç tane ev yanmadı. Kırınbaşında İbrahim Özdemir (Demirciler, Hafızeller) Ali Evci (Memişeller), Ömer Çetin (Şahancelller) evi ile üç kardeşin bir evde yaşadıkları Bödekler'in evi yanmadı. Bödeklerin evde Ali, Mehmet ve Mustafa Baltacı kardeşler yaşardı. Evleri kıyıda olduğu için Mehmet Turgut'un (Hacılar) evi de yanmadı." demektedir.

³⁸ Kaynak kişiler çocuklardan birisinin Ali Derici oğlu Mehmet Derici olduğunu ifade etmektedirler.

³⁹ Beyşehir Gazetesi, Yıl 1, Sayı: 15, 14 Temmuz 1955, s. 1; Gencekli Halk Ozanı Hasan Yılmaz, Derebucak yangını ile şiirinde şöyle der; Yeşil vadiler dumanla doldu; Dağlar kızardı yapraklar soldu; Ne olduysa yanan yavruya oldu; Kalanlar kavuşur aynı servete". Beyşehir Gazetesi, Yıl 1, Sayı: 16, 21 Temmuz 1955, s. 3; Yeni Sabah Gazetesi'nin haberinde "341 ev yanmış, 2 kişi ölmüş ve mühim miktarda hayvan telef olmuştur" denilmiştir. Yeni Sabah, 10 Temmuz 1955; Yıl: 18, Sayı: 5870, s. 1.

⁴⁰ Beyşehir Gazetesi, Yıl 1, Sayı: 15, 14 Temmuz 1955, s. 1; Gencekli Halk Ozanı Hasan Yılmaz, Derebucak yangını ile şiirinde şöyle der; Yapılan tahminde verilen karar, Milyonları aştı görülen zarar, Hacı leylek gelmiş yuvasın arar, Karışılmaz bu yoldaki hikmete." Beyşehir Gazetesi, Yıl 1, Sayı: 16, 21 Temmuz 1955, s. 3.

⁴¹ Beyşehir Gazetesi, Yıl 1, Sayı: 15, 14 Temmuz 1955, s. 1; Gencekli Halk Ozanı Hasan Yılmaz, Derebucak yangını ile şiirinde şöyle der; Yandı kireç oldu duvarlar taşlar, Ağlaşır gelinler döker gözyaşı, Hiç elem çekmeyin yiğitler dostlar, Evvel Allah güveniniz devlete". Beyşehir Gazetesi, Yıl 1, Sayı: 15, 14 Temmuz 1955, s. 3.

⁴² Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA): Tarih :10/7/1955, Sayı : Dosya :K1 Fon Kodu :30..1.0.0 Yer No :112.708..9, lef 1, 2, 3. Bkz. Ek 2.

⁴³ Beyşehir Gazetesi, Yıl 1, Sayı: 15, 14 Temmuz 1955, s. 1.

Konya Valisi 10 Temmuz Pazar günü beraberinde bulunan Konya Valiliği Nafia Müdürü Hulusi Karadayı, Karayolları Müdürü Muhlis Bingöl'le birlikte Derebucak Köyü'ne gitmişlerdir. Vali Cemal Gökten köyü ziyaretinde, kış mevsimi gelmeden, yangın zedelerin evlerine kavuşabilmeleri için, inşaatta kullanılmak üzere, kereste, kireç ve sair malzemelerinin tetkiki ve mahalline gönderilen mühendislerin bu işin bir an evvel bitirilmesi için ilgililerle etraflıca görüşmüş, izahatlar almış ve gerekli direktifleri vermiştir. Köylülerin karlı günlerden evvel yuvalarına kavuşmaları için, vali ve beraberindeki heyet bu iş üzerinde hassasiyetle durmuştur. Konya Valisi ziyareti sırasında basına bir beyanat da vermiştir. Derebucak Köyü'ndeki yangın hadisesi hakkında Konya Valisi Cemal Gökten bu beyanatında:

*“Derebucak Köyü felaketedelerine Kızılay'ın, civar kaza ve köyleri ile bütün vilayetimizin yardımları devam etmektedir. Reisicumhurun, başvekilin ve hükümetin yakın alakaları gönül alıcı ve ümit ve teselli verici mesajları felaketede köy halkının maneviyatı üzerinde derin tesirler yaratmıştır. Hükümetin süratli ve geniş yardımları Kızılay'ın çadır ve para yardımları yalnız felaketedeler üzerinde değil, vilayetimizde de fevkalade bir tesir husule getirmiş ve halkımızı son derece memnun etmiştir. Ziraat Bankası Umum Müdürlüğü'nün yaptığı 15.000 liralık yardım da gelmiştir. Bu hayırlı hareket diğer milli müesseselerimizin de bunu takip edeceği ümidini bize vermiştir. Toros Dağları'nın içinde hemen hemen hiç arazisi olmayan Ege ve Cenub vilayetlerimizde amelelik yaparak hayatlarını kazanan 2165 nüfuslu 413 haneli Derebucak Köyü'nü, Reisicumhur Celal Bayar'ın ve Başvekil Adnan Menderes'in bu husustaki emirleri üzerine şu iki üç ay içerisinde ve kış gelmeden yeniden inşa edeceğimizi ve felaketede aileleri yeni yuvalarına yerleştireceğimizi ümit ediyorum”.*⁴⁴

III-Yapılan Yardımlar ve Derebucak'ın Yeniden Kuruluşu

A-İlk Yardım, Yiyecek-Giyecek ve Çadır Temini

Yangının çevre köy-kasabalar ile Konya ve Ankara'da haber alınmasından sonra olayda zarar gören ahalinin, yiyecek-giyecek ve barınma ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla derhal harekete geçilmiştir. Olayın sonrasında köye hemen ilk yardım ekipleri ile yiyecek gönderilmiştir. Diğer taraftan Konya ve civar kasabaların halkı yangın haberinin duyulması üzerine felaketedelere yardım için bir kampanya başlatmışlardır. Ayrıca Konya Milletvekilleri ve Konya Valisi afet bölgesine giderek felaketedeler ile meşgul olmuşlardır.

Konya Valiliği, Konya Belediyesi, Kızılay Teşkilatı, Türk Silahlı Kuvvetleri Mensupları, Karayolları ve Devlet Su İşleri Bölge Müdürlükleri, derhal afet bölgesine hareket etmiştir. Yangın felaketine uğrayan köylülere en yakın şehir merkezlerinden olan Beyşehir halkı hemen elini uzatmıştır. Beyşehir'den ilk gün yangın bölgesine gıda maddeleri 1200 ekmek, erzak ve 1300 lira para ile 100 kadar çadır gönderilmiş ve yardımlar kısa sürede artarak devam etmiştir⁴⁵. Milletvekili Nazım Gökmenoğlu ile Beyşehir ileri gelenlerinden Dursun Çevik, Cemal Üstün, Mustafa Arıkan, Ramazan Doğan gibi isimler köy köy gezmiş ve Derebucak afetzedeleri için yardım toplamışlardır⁴⁶.

Yangın haberi Ankara'ya ulaşır ulaşmaz derhal Kızılay Genel Merkezi'nden kamyonlarla 350 çadır yola çıkarılmış ve bu çadırlar kısa sürede Derebucak'a sevk edilmiştir. Yine Kızılay Genel Merkezi derhal 150.000 liralık gıda maddesi yardımı yapılacağını bildirmiştir. Yangının Ankara'da haber alınmasından kısa bir süre sonra Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü, Kızılay Şubesi eliyle, Derebucak felaketedelerine 15.000 Lira yardım yapmış ve köylülerin borçlarını da ertelediğini duyurmuştur⁴⁷.

B-İnşa Faaliyetleri

Yangının gerçekleştiği 8 Temmuz 1955 tarihinden itibaren açıkta kalan ahalinin giyecek, içecek ve geçici barınma ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla, gerek Kızılay tarafından ve gerekse Beyşehir, Seydişehir ve Konya'da teşkil edilen yardım komiteleriyle yiyecek-giyecek kap-kaçak,

⁴⁴ Milliyet Gazetesi, 13.07.1955, s. 3.

⁴⁵ Kaynak kişilerden Derebucak 1942 doğumlu Ayşe Otlu bu konuda şöyle demektedir. “Hükümet bütün köylüye birer çuval un dağıttı. Günlük olarak ekmek geliyordu. Ama alabilen alıyordu gerisi aç kalıyordu. Ayrıca devlet tarafından herkese kıyafetler dağıtıldı”.

⁴⁶ Beyşehir Gazetesi, Yıl 1, Sayı: 15, 14 Temmuz 1955, s. 1-3; Yeni Sabah, 10 Temmuz 1955; Yıl: 18, Sayı: 5870, s. 1.

⁴⁷ Beyşehir Gazetesi, Yıl 1, Sayı: 15, 14 Temmuz 1955, s. 1-3.

yorgan-döşek gibi ihtiyaçlar toplanmış ve peyderpey afet mahalline sevk edilmiştir. Bu şekilde köy ve kasabalarda oluşturulan komiteler yardımsever vatandaşların yardımlarını toplamaya başlamıştır. Bu yardımlar felaketzedelerin yaralarının geçici de olsa sarılmasını sağlamıştır. Ancak, kış mevsiminin yaklaşması nedeniyle, felaketzedelerin kalıcı konutlarının kış aylarından önce inşa edilmesi gerekmektedir⁴⁸.

Konya Valiliği ve Konya Milletvekilleri, köyün yeniden inşa edilmesi için gereken yardımın sağlanması amacıyla vakit geçirmeden hükümet nezdinde gerekli teşebbüslere geçmiştir. Öncelikle yangının hasat mevsiminde olması nedeniyle, köylünün hasadı ve harmanlarını tamamlamaları için Teknik Ziraat Teşkilatı yardımı sevk olunmuştur. Ayrıca köylülerin evlerini yapmak için, her haneye kereste, çivi, cam gibi malzemelerin temin edilmesi ve hane başına 2000 lira nakdi yardım yapılması gerektiği gündeme taşınmıştır. Yapılacak yardımları müteakip valilik ve milletvekilleri tarafından köyün yeniden iâşe ve imarı için hükümet nezdinde gerekli resmî teşebbüslere girilmiştir⁴⁹.

Kızılay Genel Merkezi hükümetten aldığı direktifle öncelikle bölgeye çivi tahsisinde bulunmuş ve çok geçmeden hane başına kereste tahsisini de yapmıştır. Böylece ilk anda Kızılay tarafından Derebucak Köyü için 650 m³ tomruk ve 1650 m³ kereste tahsis edilmiş ve bunun için gerekli emirler Devlet Orman İşletmesine verilmiştir. Ayrıca tomruk ve kerestelerin nakliyesi için 50.000 lira para da tahsis edilmiştir⁵⁰. Kızılay'ın bu yardımlarından sonra Konya Valiliği ile Konya Milletvekillerinin girişimleri neticesinde 23.08.1955 tarihinde Ziraat Vekâleti'nin yazısı üzerine yangında zarar gören 420 aileye ev, ahır ve samanlıklarını yeniden yaptırabilmeleri için toplam 4.294 m³ gayri mamul kerestelik tomruk verilmesi icra vekilleri heyetince kararlaştırılmıştır.⁵¹ Bu toplu yardımların dışında bireysel yardımların da yapıldığı anlaşılmaktadır. Nitekim köy sakinlerinden Hasan İnce ve Mehmet İnce'nin müracaatı üzerine evlerini yeniden yaptırabilmeleri için, kendilerine 02.03.1956 tarihinde 10 m³ kerestelik tomruk verilmesi kararlaştırılmıştır⁵².

Derebucak'ın yeniden yapılması bütünüyle devletin kontrolü altında gelişmiştir. Kasabanın planlı bir şekilde inşa edilmesi ve inşaat faaliyetlerini yürütmek amacıyla öncelikle köyde Konya Valiliği'ne bağlı bir İnşaat Komisyonu oluşturulmuştur⁵³. Bu dönemde bir inşaat mühendisi, bir inşaat kalfası ve bir ambar memuru devlet adına inşaat işlerini yürütmüşlerdir. Ayrıca bu süreçte imar faaliyetlerini gerçekleştirmek için köyde bir şantiye de kurulmuştur⁵⁴. İnşaat Komisyonu tarafından köylülerin evlerini yapabilmeleri için yangından hemen sonra faaliyete geçilmiş ve yapılan çalışmaların sonunda 1955 yılı Eylül ayının ortasında 340 evin temeli atılmıştır. Temel atma töreni Konya Vilayeti Nafia Müdürü Hulusi Karadayı, Ziraat Bankası ve Kızılay Başkanı Hulki Amil Keymen, basın mensupları ve kazanın ileri gelenleri ile kalabalık bir halkın iştiraki ile yapılmıştır. Derebucaklılar hükümetin göstermiş olduğu yakın yardım ve alakadan dolayı son derece memnun olmuş ve törende şükran duygularını dile getirmişlerdir. Ancak 1955 yılı Eylül ayında 340 evin temelleri atılmasına rağmen inşaatlar kış gelmeden evvel bitirilememiş⁵⁵ ve yılsonunda ancak 27 ev tamamlanabilmiştir⁵⁶. Bunun üzerine köylüler, ilk zamanlar çadırlarda kalmışlarsa da, kısa sürede kendilerine ağaçtan geçici konutlar inşa etmişlerdir⁵⁷. Azda olsa 1955 kışını Kızılay'ın brandadan yapılmış çadırlarında geçirmek zorunda kalan aileler de olmuştur. Yangından sonra yapılan geçici evler tamamen ağaçtan

⁴⁸ Beyşehir Gazetesi, Yıl 1, Sayı: 15, 14 Temmuz 1955, s. 1-3.

⁴⁹ Beyşehir Gazetesi, Yıl 1, Sayı: 15, 14 Temmuz 1955, s. 3.

⁵⁰ Beyşehir Gazetesi, Yıl 1, Sayı: 17, 11 Ağustos 1955, s. 1.

⁵¹ Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA): Tarih: 23/8/1955, Sayı :5794 Dosya : Fon Kodu :30.18.1.2 Yer No :140.79..13.

⁵² Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA): Tarih: 2/3/1956 Sayı :6834 Dosya :46-18 Fon Kodu :30..18.1.2 Yer No :142.20..12.

⁵³ Gürbüz, 1986: 23.

⁵⁴ Özdemir, 2013: 91.

⁵⁵ Beyşehir Gazetesi, Yıl 1, Sayı: 23, 22 Eylül 1955, s. 1.

⁵⁶ Abdullah Özdemir ve Ali Külahçı'nın evlerinin bu tipte olduğu ifade edilmektedir. Gürbüz, 2007: 201.

⁵⁷ Kaynak kişilerden Derebucak 1942 doğumlu Ayşe Oflu bu konuda şöyle demektedir. "Bütün köylü 10 gün boyunca sokakta yattı. Temmuz ayı olduğu için çok zor olmadı. 10 günün sonunda herkese çadır dağıtıldı. Kasım ayına kadar çadırlarda yaşadık. Devlet yardımıyla her aileye ikişer odalı bir mutfaklı evler yapıldı. Bu sefer taş ve kireç kullanıldı".

yapılmıştır. Bu süreçte imkân bulanlar dağdan arabayla kereste tomruk temin edebilmiş ve inşaat işlerini daha kolay yürütmüşlerdir. Bu süreçte yaklaşık 400 haneli köyün evlerinin ve ahırlarının ağaçtan yapılması Derebucak ormanlarının büyük oranda tahrip edilmesine neden olmuştur⁵⁸.

Ertesi yıl inşaat mevsimin başlamasından sonra Haziran ayında evlerin geri kalan kısmının inşasına yeniden başlanması hususunda Nafia Vekâleti Yapı ve İmar Reisliği tarafından Konya Nafia Müdürlüğü'ne gerekli emirler verilmiştir⁵⁹. Ancak Derebucak'la ilgili bazı kaynaklarda 1955 yılında devletin yaptığı tek tip ve tek katlı evlerin Derebucak ahalisi tarafından beğenilmediği ve ertesi yıl inşaat faaliyetleri başlayacağında bu evlerin yerine kendilerine daha uygun olan 2 katlı, 1. katı ahır ve samanlıktan oluşan evlerden istediklerini beyan ettikleri ifade edilmektedir⁶⁰. Köylünün bu talebi uygun görülerek, devlet, yangın zedelere 1. derecede 4000, 2. derece 3700 ve 3. derece 2700 lira olmak üzere 3 tür kredi açmış ve köylüler evlerini istedikleri gibi yapmaya başlamıştır⁶¹. Yangından hemen sonra verilen kireç, kiremit cam, çivi ve devletin dışarıdan temin ettiği kerestenin ücretleri de bu krediden kesilmiştir. Buna göre herkes, ödeme gücüne göre devlete 20 yıllığına borçlanarak ve aldıkları paralarla evlerini 2-3 yıl içerisinde tamamlamışlardır⁶².

Yangından sonra yapılan evler plan ve oda sayısı bakımından çeşitlilik arz etmektedir. Ancak genel olarak kırma taştan yapılmış dış duvarların iç ve dış kenarları üzerinde 50-60 cm aralıklarla karşılıklı hatıllar ve onları birbirine bağlayan düğmeler yapılmıştır. Hatıllar çam ve katran, düğmeler genellikle ardıç ve köknar ağaçlarından seçilmiştir. Çatılar beşik örtü tarzında yapılmış, yarma veya yonga denilen 10-15 cm eninde 100-120 cm boyunda tahtacılarla birbirin üstüne gelecek şekilde kapatılmış, en üstte de bu tahtacılar rüzgârda uçmasını diye taştan ağırlıklar konulmuştur. Genellikle evler iki katlı olarak yapılmış, alt katlar depo, ahır, odunluk gibi kullanılmış, yaşam alanı üst katlarda oluşturulmuştur. Çoğunlukla Huğlulu ustaların yaptığı hatıllı taş duvarlardan oluşan büyücek cam pencereli, 2 katlı imar açısından oldukça düzgün olan bu evler yangından sonra köyün tamamına egemen olmuştur. Yangından hemen sonra yapılmış olan geçici ağaç evlerin bortaları ve yeni taş evlerin giriş katlarına ya da yüksek bahçe duvarlarına yerleştirilmiştir. Çok büyük kapıları olan bortalarla girilen yeni evlerde merdivenler, hanaylar ve çatılar ağaçtan yapılmıştır. Genellikle evlerin yanı başlarına yapılmış olan ahırların temeli taştan, üst kısımları ağaçtan inşa olunmuştur. Ağaçlar dış cephelere bütün olarak uzatılmış ve baş tarafları alt ve üstten oyularak birbirleriyle kenetlenmeleri sağlanmıştır. 2 katlı yapılmış olan ahırların alt katında hayvanlar barındırılmış, üst kat ise samanlık olarak kullanılmıştır. Derebucak'ta yurt dışına göç başladıktan sonra ise modern evler yapılmaya başlanmıştır. Belli bir stile dayanmayan çeşitli ülkelerden örnekler sunan bu evler yangından sonra yapılan evlerin yerini almıştır⁶³.

C-Yangının Derebucak'ın Sosyal ve Ekonomik Yapısı Üzerindeki Etkileri

Derebucak Köyü'nün 1955 yılında geçirdiği büyük yangın köy ve köylü üzerinde sosyal ve ekonomik açıdan büyük etkilere neden olmuştur. Yangının maddi zararları hakkında yukarıda bilgi verilmişti. Burada öncelikle yangının köy ve köylü üzerindeki sosyo-ekonomik etkileri sorgulanacaktır.

⁵⁸Gürbüz, 2007: 201; Kaynak Kişilerden 1930 doğumlu Hasan Kaplan, bu konuda "Hükümet balta, kağıt öküz yolladı. Onları alan dağlara koşup ağaç topladı. Ağaçtan evler yapıldı. Hüseyin Kaplan, Abdullah Özdemir, Mehmet Demirer ortaklaşa hisar aldılar. Hasan Özçelik, Ali Çiftçi, Ali Külahçı da aldılar. Orman Dairesi çok kereste verdi hisar sahipleri bunları kesip halka verdi". Demektedir.

⁵⁹ Beyşehir Gazetesi, Yıl 1, Sayı: 45, 14 Haziran 1956, s. 1.

⁶⁰ Özdemir, 2013: 100-101.

⁶¹ Kaynak Kişilerden Derebucak 1926 doğumlu Kerimenin Hasan'ın Hanımı Onbaşıgil'in Emine Hanım bu konuda "Devlet'in yardımıyla A ve B planlı evler yapıldı. 2-3-4 gözlü 1 ya da 2 katlı evlerdi. Herkes parasına göre yaptırdı. Devlet 4.000 5.000 ve 7.000 lira kredi verdi. Köylüye yurtdışına çıkma imkânı sağladı. Ama kimse gitmek istemedi. Sonraki yıllarda köylü gidebilmek için kendisi çok uğraştı". Demektedir.

⁶² Gürbüz, 1986: 23; Gürbüz, 2007: 201; Kaynak kişilerden 1940 Derebucak doğumlu Hüseyin Aktekin, bu konuda "Devlet köye çok yardım etti. Yiyecek, kıyafet, çadır, battaniye gönderdi. 2000-3700-4000 lira tutarında 20 sene vadeli olarak kredi verdi. Bu kredi 65 maaş çıkınca oradan kesildi. Ancak çoğu geri ödeme yapmadı. Alınan kredi ile en çok 4-5 sene de evler tamamlandı. 1-2-3 senede biten evler oldu". Demektedir.

⁶³ Özdemir, 2013: 100-101.

Afetlerin ölüm, yaralanma, ev, dükkân, eşya, hayvan, tarımsal ürün ve mal kaybı gibi doğrudan etkilerinin yanında işsizlik, korku, panik gibi psikolojik ve sosyal sorunlara da yol açtığı bilinmektedir⁶⁴. Derebucak'ta yaşanan bu büyük afet sırasında halkın korku, panik, endişe gibi psikolojik sıkıntılar yaşamış olabileceği kuvvetle muhtemeldir. Bu durumun yangından sonraki dönemlerde de etkisini sürdürdüğü söylenebilir. Günümüzde, ilçede 65 yaşın üzerinde bulunan hemen herkesin yangın hadisesini daha dün gibi hatırladığı ve yangından söz açıldığında derin bir iç çektiği görülmektedir. Anlaşılan o ki, söz konusu yangın bizatihi afeti doğrudan yaşayanlar üzerinde derin ve çöküntülü izler bırakmıştır⁶⁵. Yangınla ilgili görüştüğümüz kaynak kişiler, kendi evleri de dâhil olmak üzere bütün köyün birkaç saat içerisinde gözlerinin önünde yanıp kül olmasını çaresizlik, korku ve büyük bir endişe ile izlediklerini dile getirmişlerdir.

Yangının, o tarihlerde özellikle çocuklar üzerinde büyük tesirler bıraktığı anlaşılmaktadır. Halk, kalıcı konutlarının tamamlandığı 1960'lı yıllara kadar, yaklaşık 3-4 yıl, ilk birkaç ayı Kızılay Çadırı olmak üzere, yangın mahallinin/inşaat alanının hemen dışında derme çatma, bir iki odalı ağaç evlerde ikamet etmişlerdir⁶⁶. Neredeyse aynı ortamın içinde birkaç yıl hayvanlarla birlikte yan yana yaşayan bu insanlar, bu sürede her türlü haşere ve parazitlere açık bir yaşam alanı içerisinde oldukları için, bit-pireler arasında sağlıklı koşullarda yaşamak zorunda kalmışlardır⁶⁷.

Yukarıda ifade edildiği gibi Derebucak yangını, okul, değirmen ve birkaç ev dışında köydeki bütün ahşap yapıları kül etmiştir. Böylece insanlar afet neticesinde evlerini, eşyalarını, varsa nakit paralarını, zahirelerini, bazı hayvanlarını, hayvanlara mahsus gıdalarını, yiyecek, giyecek ve yakacak olarak hazırladıkları bütün malzemelerini kaybetmişlerdir. Yangın çok hızlı bir şekilde geliştiği ve insanlar büyük oranda köy dışında bulunduğu için evlerden eşya-gıda gibi malzemeler kurtarabilenlerin sayısının çok sınırlı olduğu bilinmektedir. Kaynak kişilerin ifadesiyle, köylülerin neredeyse tamamı sadece üzerindeki kıyafetlerle kalakalmışlardır⁶⁸.

Afetin yaralarının sarılmasında Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin, Kızılay'ın, çevre köy ve kasaba ahalisinin yardımları önemli bir katkı sağlamıştır. Bu süreçte sağlık tedbirleri alındığı, yaraların sarıldığı ve yangın sebebiyle yarım kalan hasadın devlet desteği ile acilen tamamlanmasının kararlaştırıldığı bilinmektedir. Ancak geçimini büyük ölçüde çiftçilikten ve hayvancılıktan elde eden köylüler için hayvanlarının yaralanması ya da ölmesi ciddi bir sorundur. Bu durumda çoğunlukla geçimlik düzeyde üretim yapan çiftçi, tarımsal ve hayvansal üretim faaliyetlerini yürütmekte sorun yaşayacaktır. Nitekim çift hayvanlarının yanı sıra inek, keçi ve koyunların telef olması süt, yoğurt, peynir gibi köylünün günlük besin kaynaklarını temin etmesini zora sokacaktır. Bu durum onların bu dönemlerde geçimlerini temin edebilmeleri için başka meşgulliyetlere yönelmeleri gibi ortam ve şartları doğurmuştur. Böylece afetler neticesinde ciddi bir malî kayba uğrayan köy sakinleri, tarım ürünlerinin ve hayvanlarının zarar gördüğü dönemde geçimlerini temin edebilmek maksadıyla tarım ve hayvancılık dışındaki mesleklere kaymaya başlamışlardır. Derebucak yangını köyden kente, hatta büyük oranda yurtdışına göçün yaşanmasında başlangıç olarak addedilebilir. Devletin yurtdışına işçi gönderdiği yıllarda, 1955 yangınında zarar gören Derebucak Köylülerine öncelik verilmiştir. Nitekim 1962'li yıllardan itibaren Derebucak'tan pek çok kişi yurtdışına işçi olarak

⁶⁴ Yavaş, "Türkiye'de Doğal Afetler", s. 285.

⁶⁵ Özdemir, 2013: 249.

⁶⁶ Kaynak kişilerden 1936 doğumlu (Sarı) Ayşe Otlı, bu konuda "Yangından sonra 2-3 ay boyunca çadırlarda kaldık sonra devlet yardımıyla sırttan bir göz ev bir ahır yapıp orada kaldık". Demektedir. Yine Kaynak Kişilerden 1930 Doğumlu Hasan Kaplan, bu konuda "Parayı devletten aldılar. 2000-3000-4000 lira kredi verdi. Devlet çivi, cam, kireç, kiremit verdi. Mimar evleri çizdi, duvar ustaları evleri yapıp üstünü kiremitle örttüler. 2-3 senede bitti". Demektedir.

⁶⁷ 1945 Derebucak doğumlu Hasan Çıki ile yapılan görüşme.

⁶⁸ 1945 Derebucak doğumlu Hasan Çıki ile yapılan görüşme; Ayrıca Derebucak 1942 doğumlu Ayşe Otlı, bu konuda "Eviden eşya, yiyecek, kurtarabilen bir miktar kurtardı. Köylünün mahsulleri tarladan daha biçilmediği için onlara zeval gelmedi. Ama çok açlık yaşandı". Demektedir. Yine kaynak kişilerden Derebucak 1926 doğumlu Kerimenin Hasan'ın Hanımı Onbaşıgil'in Emine Hanım bu konuda, "Hilmioğlu Ahmet Efendi (Hoca) köylüye: "Ahali bu yangın söndürmeyle sönmez. Bütün köyü içine alacak evlerden alabildiğinizi alın" dedi. Sonra herkes alabildiğini aldı, dışarı çıkardı. Yaka ve Arataş'taki evler yangının ilk başladığı yere uzak yerler olduğu için eşya ve yiyecek çıkarabildiler". Demektedir.

gitmeye başlamıştır. İşçi olarak ilk gidenlerin daha sonraları yakın akrabalarını da davet etmeleriyle işçi sayısı hızla artmıştır. Nihayet Derebucak'ın kaderi bu yıllardan sonra bütünüyle değişmiştir⁶⁹.

1955 yılı yangından sonra Derebucak Köyü'nün yeniden inşası köyde sosyal ve ekonomik açıdan değişim ve dönüşümlerin başlatıcısı olmuştur. 3-4 yıl boyunca bir şantiye alanına dönen Derebucak'ta sosyal ve ekonomik anlamda ciddi bir hareketlilik yaşanmıştır. Öncelikle yangından sonra köye inşaat faaliyetlerini yürütmek üzere dışarıdan birçok nakliyatçı, inşaatçı usta, amele ve daha başka sahalarda çalışmak amacıyla çok sayıda gelen olmuştur. Böylece köyde daha ziyade etraf köylerden gelenlerden oluşan karma bir nüfus meydana gelmiştir⁷⁰. 1955 yangını inşa faaliyetleri sırasında amelenin günlük ücreti 2 lira, ustanın günlük ücreti 7 lira idi⁷¹. 1955-1956'da başlayan inşaat işleri 1959-1960 yıllarına kadar devam etmiş ve bu durum Derebucak'ta ciddi bir hareketliliğe neden olmuştur. Bu dönemde vatandaşlar, inşaat işlerini görmek için Ziraat Bankası'ndan kredilerini çekmişler, inşaatları kendileri yapan veya takip edenler vasıtasıyla önemli oranda para giriş çıkışı yaşandığı için köyde refah yükselmiştir⁷². Bu dönemde köyde bir de Asayiş Karakolu kurulmuştur. Yangın sonrasında küçük çapta bazı hadiseler olduysa da, karakolu fazla meşgul edecek veya mahkemeye intikal edecek ciddi hadiseler vuku bulmamıştır⁷³.

1955 yangını Derebucak Köyü'nde fiziksel-mekânsal açıdan da önemli bir dönüşüme neden olmuştur. Yangından önce yapılmış evler çantı tekniğiyle ve yoğun olarak ahşap malzemelerden müteşekkildi. 1955 yılında köydeki evlerin neredeyse tamamı yandıktan, günümüze herhangi bir ev örneği ulaşamamıştır⁷⁴. Yangınla birlikte Konya Bayındırlık ve İskân Müdürlüğü tarafından köyde yeniden imar düzenlemeleri yapılmış ve kısa sürede yeni evlerin yapılması süreci başlatılmıştır. Nitekim yeni evler genellikle taş malzemedden yığma ve iki katlı olarak inşa edilmişlerdir. Böylece yangınla birlikte evlerde yapı malzemeleri açısından da bir dönüşüm başlamıştır⁷⁵.

1955 yılında inşa edilen evlerden az da olsa değişikliğe uğrayan bazı örnekler bugün de görülmektedir. Bunun dışında evlerin plan tiplerinde de önemli değişiklikler yapılmıştır. Önceleri ahır, samanlık ve depo gibi mekânlar zemin katlarda yer alırken, yangından sonra yapılan evlerde bu bölümlerin mümkün olduğu ölçüde evin biraz dışında yapılması tercih edilmiştir⁷⁶.

⁶⁹ Özdemir, 2013: 51; Hürriyet Gazetesi yazarlarından Derebucak doğumlu Ahmet Külâhçı 1961'de Türkiye ile Almanya arasında Türk İşgücü Anlaşması" imzalandıktan sonra bazı Derebucaklılar da Almanya'nın yolunu tuttu. Zamanla Almanya kapıları kapanmaya başlayınca Derebucaklılar Belçika, Fransa, Hollanda, Norveç, Danimarka, İngiltere ve Avusturya ile İsviçre'ye gidip çalışmak için yollara düştü. Gidenler dönmeyip orada kaldılar. Eşlerini ve çocuklarını da yanlarına aldılar. Daha sonraki nesiller yaşadıkları ülkeleri "vatan" edindiler. Çocukları, torunları orada doğup büyüdü. Derebucak 1980'li yıllarda İlçe oldu. Yurt dışındaki Derebucaklılar buradan hiç kopmadı. Yılda, iki yılda bir de olsa izine geldiklerinde birkaç hafta oturmak için Derebucak'ta 3-4 katlı modern binalar yaptırıldılar. İşte bu yaz tatilinde Derebucak sokaklarında dolaşırken yurt dışında yaşayıp da anne-babalarıyla izine gelmiş kızılı erkekli çocuklar ve gençlere de rastladım. Muhafazakâr bir Anadolu İlçesi olmasına rağmen, hem giysileri hem de davranışlarıyla bu çocuklar ve gençler tam birer Avrupalıydı" demektedir. <http://www.hurriyet.de/haberler/yazarlar/1263158/daha-nasil-uyum>

⁷⁰Gürbüz, 2007: 201-202.

⁷¹Gürbüz, 1986: 75.

⁷²Gürbüz, 2007: 201-202.

⁷³Gürbüz, 2007: 201-202.

⁷⁴ Osman Kunduracı Derebucak evleri ile ilgili makalesinde ifade ettiği gibi, Derebucak'ta yaşanan yangınlar nedeniyle 1955 yılından önceki döneme ait ahşap çantılı evlerden örnek kalmamıştır. Osman Kunduracı, (2012). "Derebucak'ta Eski Evler", *Konya Ansiklopedisi*, Konya Büyükşehir Belediyesi, Konya, s. 71; Osman Kunduracı, (2006). "Beşşehir ve Derebucak Çevresinin Eski Evlerinden Örnekler", *I. Uluslararası Beşşehir ve Yöresi Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, 11-13 Mayıs 2006, Konya, s. 604.

⁷⁵ Hürriyet Gazetesi yazarlarından Derebucak doğumlu Ahmet Külâhçı, yangınla ilgili anılarından bahsederken "Devletin de yardımıyla Derebucak kısa bir süre sonra yeniden inşa edildi. Ahşap binaların yerini taştan binalar aldı. Dar sokakların yerini de geniş caddeler..." demektedir.

<http://www.hurriyet.de/haberler/yazarlar/1263158/daha-nasil-uyum>

⁷⁶ Özdemir, 2013: 100-101.

SONUÇ

8 Temmuz 1955 tarihinde gerçekleşen yangında köyde bulunan evlerin neredeyse tamamı yanmış ve Derebucak Köyü bütünüyle kül olmuştur. Evlerin büyük çoğunlukla ahşap malzemelerden yapılmış olması, birbirlerine bitişik veya çok yakın mesafelerde bulunması, ahır ve samanlıklarda çok kolay tutuşan malzemelerin yer alması ve yangının başladığı saatlerde havanın rüzgârlı olması gibi sebepler yangının çok kısa sürede yayılması ve büyümesine neden olmuştur.

Yangına arazözle müdahale etmek istenilmişse de, ateşin çok kısa sürede büyümesi ve alevlerin bütün evlere hemen ulaşması nedeniyle yangını söndürmek mümkün olmamıştır. Yaklaşık 2 saat süren yangın sırasında, köylülerin evlerinde bulunan malzemeleri kurtarıp kurtaramadıkları hakkında kesin bir bilgiye sahip değiliz. Şurası muhtemeldir ki, yangının başladığı ve yayıldığı ilk dakikalarda ateşe teslim olan evlerden herhangi bir malzeme dışarıya çıkarılamamıştır. Ancak yangının başlangıcında, ateşin henüz ulaşmadığı evlerden çeşitli malzemelerin kurtarılabilmiş olduğu düşünülebilir. Kaynak kişiler, bazı evlerden az da olsa tahıl, buğday ve un gibi malzemelerin kurtarılabildiğini ifade etmişlerdir.

1955 yangını Derebucak Köyü için bir dönüm noktası olmuştur. Yangından sonra köylüler, büyük sıkıntılar yaşamış olsa da, söz konusu Derebucak Köyü'nün şirin bir ilçe haline dönüşmesine bir başlangıç teşkil etmiştir. Yangın hadisesinden sonra, Derebucak Köyü, baştanbaşa planlı ve sistemli bir şekilde yeniden inşa ve imar edilmiştir. Ancak kaynak kişiler, inşa sırasında ve sonrasında, bazı köylülerin imar planlarına bütünüyle uymadıkları ve bazı değişiklikler yapıldığını ifade etmişlerdir. 1955 yangınından sonra, köyde yapılan inşaatlarda kullanılan ana malzemelerde de değişiklik yapılmıştır. Nitekim yangın öncesinde köyde yaygın olarak bulunan ahşap yapıların yerini taş yapılar almıştır. Diğer taraftan yangından sonra Derebucak Köylülerine yurtdışı kapılarının açılması ile birlikte köylülerin sosyal ve ekonomik yapılarında önemli bir değişiklik meydana gelmeye başlamıştır. Bu durum köyün fiziki çehresinde de önemli değişikliklerin yaşanmasına ve köyde şehri faaliyet ve meşgalelerin ortaya çıkışına zemin hazırlamıştır. Böylece yangından 10 yıl sonra Belediyelik olan yerleşim, 30 yıl sonra da bir ilçe merkezi haline dönüşmüştür. Bugün söz konusu yerleşim, çevresindeki pek çok yerleşime rehberlik-önderlik eden ve evleri ve caddelerinde ve özellikle yaz mevsimlerinde Avrupaî havasıyla dikkat çekici bir yerleşim halindedir.

KAYNAKÇA

I-ARŞİV BELGELERİ

A-Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA):

Tarih :1/6/1927 Sayı: 5245 Dosya :99-23 Fon Kodu :30.18.1.1 Yer No :24.34..8.
Tarih :10/7/1955, Sayı : Dosya :K1 Fon Kodu :30.1.0.0 Yer No :112.708..9, lef 1-3.
Tarih : 23/8/1955, Sayı :5794 Dosya : Fon Kodu :30.18.1.2 Yer No :140.79..13.
Tarih : 2/3/1956 Sayı :6834 Dosya :46-18 Fon Kodu :30.18.1.2 Yer No :142.20..12.
Tarih: 30/6/1966 Sayı:4457 Dosya: Fon Kodu: 30.11.1.0 Yer No: 319.26.16, lef 1-6.

B-SÜRELİ YAYINLAR

Beşşehir Gazetesi; Milliyet Gazetesi; Yeni Sabah Gazetesi

II-YAYIMLANMIŞ ESERLER

BULDUR, (2012). Adnan Doğan "Derebucak", *Konya Ansiklopedisi*, Konya Büyükşehir Belediyesi, Konya, ss. 60-62.
DEMİRALMA, Hakkı, (2006). *Derebucak (Konya), İbradı-Cevizli (Antalya) Arasında Kalan Bölgenin Florası*, SÜFBE, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya.
GÜRBÜZ, M. Ali, (2007). *Derebucak Âlimleri, Şehitleri, Gazileri ve Bazı Süllaleleri*, Konya.
GÜRBÜZ, Memiş (1986). *Tarihi Olay ve Yorumlarla Düünden Bugüne Derebucak*, Nizam Matbaası, Seydişehir.
KUNDURACI, Osman, (2012). "Derebucak'ta Eski Evler", *Konya Ansiklopedisi*, Konya Büyükşehir Belediyesi, Konya, ss. 70-72.
KUNDURACI, Osman, (2006). "Beşşehir ve Derebucak Çevresinin Eski Evlerinden Örnekler", *I. Uluslar arası Beşşehir ve Yöresi Sempozyumunu Bildiriler Kitabı*, 11-13 Mayıs 2006, Konya. ss. 604-616.
MUŞMAL, Hüseyin, (2006). "Beşşehir Kazası Kurucaova Köyü'nde Yaşanan 1909 ve 1932 Yılı Afetleri ve Afet Sonrasında Yeniden Yapılanma Faaliyetleri", *Selçuk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Edebiyat Dergisi*, S.16, Konya, ss. 1-14.
ÖZDEMİR, Bahattin, (2013). *Derebucak, Yazı Kalır, Tarih Olur*, Derebucak.
ŞAHİN, Cemalettin, Şengün Sipahioğlu, (2003). *Doğal Afetler ve Türkiye*, Ankara.

YAVAS, Hikmet, (2005). "Türkiye'de Doğal Afetlerin Merkez-Yerel İlişkiler Açısından Yönetim Sorunları", *Dokuz Eylül Üniversitesi SBE Dergisi*, C. VII, S. 3, İzmir, ss. 280-301.

III- KAYNAK KİŞİLER

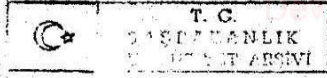
- 1926 (?) Derebucak doğumlu Kerime'nin Hasan'ın Hanımı Onbaşığıl'in Emine Hanım.
1928 Derebucak doğumlu Fatma Şanlı.
1930 Derebucak doğumlu Hasan Kaplan.
1936 Derebucak doğumlu Ayşe Otlı (Sarı).
1940 Derebucak doğumlu Ahmet Tüfekçi.
1940 Derebucak doğumlu Hüseyin Aktekin.
1942 Derebucak doğumlu Ayşe Otlı.
1945 Derebucak doğumlu Hasan Çıki.

EKLER

Ek 1: Gencekli Hasan Yılmaz isimli bir Halk şairinin yazdığı Derebucak'ın yangın felaketini dile getiren şiiri.

Bir alevdi sardı köyü bir anda
Derebucak düştü
Kimisi bağdaydı kimisi harmanda
Güç yetmedi böyle ani şiddete
Üç saat sürmedi yandı kül oldu
Şirin sokakları kömür doldu
İhtiyar neneler saçların yoldu
Can dayanmaz böyle acı afete
Dörtüüzonbeş evdi ahırlar hariç
Hepsi de kül oldu kalmadı hiç
Aksa Kızılırmak, Sakarya nehri
Fayda vermez böyle büyük yangına
Yeşil vadiler dumanla doldu
Dağlar kızardı yapraklar soldu
Ne olduysa yanan yavruya oldu
Kalanlar kavuşur aynı servete
Yapılan tahminde verilen karar
Milyonları aştı görülen zarar
Hacı leylek gelmiş yuvasın arar
Karışılmaz bu yoldaki hikmete
Yandı kireç oldu duvarlar taşlar
Ağlaşır gelinler döker gözyaşı
Hiç elem çekmeyin yiğit dostlar
Evvel Allah güveniriz devlete
Hasan Yılmaz bilir Derebucağı
Arslanlar yuvası yiğit ocağı
Bir volkana döndü serin kucağı
Lüzum yoktu bundan üstün ibrete

(Gencek Köyü'nden Hasan Yılmaz)

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

بانشور كجالتين
سك مصلوتمون بركيقو

عدد 5245
0890

- 95 -

قرارلامه

قونيه دوتيه دقتنده سببى كهرى قفاسنىك قورقودور دره بوجامه فزيرى ختمه نصارى
قورقودور نينينه له بيب را اكله صوبيله معاونه اوجيه راجيدوكه حيدنه ان
تاريخ ۱۸/۱۱/۱۹۲۷
۱. وريده ۹۲۷ تاريخي اختمه تصديق و قبول اولوشور.

تصديق
تاريخ ۱۸/۱۱/۱۹۲۷

باش وکیل	عدله وکیل	مداخلة مليه وکیل	بحريه وکیل	داخليه وکیل	خارجيه وکیل
...
ماله وکیل	ساراف وکیل	ناظمه وکیل	زراعت وکیل	تجارت وکیل	صحه و مساوت اجتماعيه وکیل
...

۲۵ ۲۴ ۲۳ ۲۲ ۲۱ ۲۰ ۱۹ ۱۸ ۱۷ ۱۶ ۱۵ ۱۴ ۱۳ ۱۲ ۱۱ ۱۰ ۹ ۸ ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱

Ek 3: Derebucak Yangını Sonrasında Konya Milletvekillerinin Başbakan Adnan Menderes'e Çektikleri Telgraf.

DEVLET ARŞİVENİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

TELGRAF

Adres: 32854

(Oran: 1/1)
ANKARA
Y. O. L.
10.7.55
Servis İşaretleri: 55

Devlet telgraf muhaberatından dolayı mesuliyet kabul etmez.

ELT PEK MUHTEREM ADAN MENDERES

Sıra No.	İlk merkez	No.	KELİME	PAŞ VEKİL ANKARA	TA MERKEZ	ALINDIĞI	İMZA
						Tarih	Saat
15	KARANAN	283	116	10/7 13/5	OBUSI	KONYA	11/7 14/45

SEYDİ ŞEHİRİN DEREBUCAK KOYUNDA VUKUA GELEN ELİN YANGINI HADİSESİNİ MAHALLİNDE TETKİK ETTİK DORT YUZ EV SEKİZ YUZ KADAR AHIR VE SAHANLIK İLE EŞYALARIN YUZDE DOKSANI TEHAHEN YAKMIŞTIR İKİBİN ALTI YUZ VATANDAŞ PERİSAN BİR VAZİYETTEDİR KIZILAY VE MAHALLİ YARDIMLARLA MUVAKAT TETBİRLER ALINMIŞTIR FAKAT KOYUN SEYDİŞEHİR BEYŞEHİR VE AKŞEKİ ORTASINDAKİ YUKSEK RAKIM LI DAĞLIK VE EN FAKİR BÖLGEDİR

Fon No: 30 1 0 0 - Kutu No: 112 - Dosya No: 708 - Sıra No: 9

DEVLET ARŞİVENİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ
P.T. G. M.

TELGRAF

Adres:

(Oran: 1/1)
ANKARA
Y. O. L.
10.7.55
Servis İşaretleri: 55

Devlet telgraf muhaberatından dolayı mesuliyet kabul etmez.

DULMHASI VE BİR KAC AYSONRA KAR YAGMA TEHLİKESİNE NARUZ KALMASI HASEBİYLE VATANDAŞLARIN BİRAN EVEL MESKUN KAVUŞALARI BİR ZARURETTİR HUKUMETİNİZİN MUSFIK ELİNİN EN KISA ZEMANINDA KONDİLERİNE UZATILACAGINA EMİNOLAN HEMŞEHİRLERİNİZ BU ARZULARINI SİZE İBLAG ETMEĞİ BİZLERİ MENUR ETTİLER KEFYİYETİ ARZ EDER DERİN HURİETLERİNİZİ SUNARIZ KONYA MİLLET VEKİLLERİNDEN HİNNET OLPHEN FAHRI AĞAOĞLU BEYHANGÖKMEK OĞLU RUŞTU ÖZALP İL RSK KAFİZ TAHRALİ

030	01			112	108	9
-----	----	--	--	-----	-----	---

Fon No: 30 1 0 0 - Kutu No: 112 - Dosya No: 708 - Sıra No: 9

Ek 4: Derebucak Yangını ile ilgili Milliyet Gazetesi'nin 10 Temmuz 1955 tarihli Nüshası.

Ek 5: Derebucak Köyü Yangını ile İlgili Kaynak Kişilere Yöneltilen Sorular

- Adınız, Soyadınız, Doğum yeri ve doğum tarihiniz nedir?
Mesleğiniz ve tahsiliniz nedir?
Yangın hangi tarihte, hangi gün ve saat kaçta başladı?
Yangın nerede ve nasıl başladı? Yangına müdahale nasıl yapıldı?
Yangın kaç saat sürdü, ateşler nereye kadar ulaştı?
Yangından herhangi bir ev ve evlerden herhangi bir eşya veya mal-para kurtarılabildi mi?
Yangın sırasında can kaybı yaşandı mı?
Yangında küçükbaş-büyükbaş hayvanlardan telef olan oldu mu?
Yangın sonrasında ahali nerede ikamet etti?
Yangın sonrasında devlet tarafından bir mal veya para yardımı yapıldı mı?
Yangından sonra devlet görevlilerinden Derebucak'a gelen oldu mu?
Yangının enkazı ne oldu bir yerde toplandı mı?
Yeni inşaat alanı eski yerden farklı bir yer de mi seçildi?
Yangından önceki evlerin malzemesi neydi? Evlerin planı nasıldı?
Yangından sonra evler hangi malzemenen yapıldı? Evlerin planı nasıl oldu?
Evlerin inşasına ne zaman başlandı ve ne zaman tamamlandı?
Evlerin inşaatında kimler çalıştı? Devlet herhangi bir mühendis veya usta gönderdi mi?
Yangın öncesindeki evlerle yangın sonrasındaki evler arasında ne tür farklar vardı?
Yangından zarar görenler, devletin hangi imkânlarından faydalandılar?
İlk yurtdışına, kaç yılında, kimler gitti?